

STORTINGET

Innst. 304 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:145 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad, Lars Haltbrekken, Alfred Jens Bjørlo, Ola Elvestuen, Sofie Marhaug og Une Bastholm om å stanse gruvedumping i sjø

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen trekke tilbake tillatelser til gruvedrift med sjødeponier planlagt i Repparfjorden (Nussir ASA) og Førdefjorden (Nordic Rutile AS).
2. Stortinget ber regjeringen om ikke å stadfeste driftskonsesjonen gitt av Direktoratet for mineralforvaltning til Nordic Rutile AS for utvinning i Engebøfjellet.
3. Stortinget ber regjeringen legge til grunn at det ikke skal gis konsesjoner til mineralutvinning i Engebøfjellet uten at det stilles krav om nullutslipp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av masser og krav om at håndtering av avfall ikke skal skje i åpent landdeponi. Det skal ikke gis tillatelse til sjødeponi.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tom Kalsås, Stein Erik Lauvås, Tobias Hangaard Linge, Linda Monsen Merkesdal og lederen Marianne Sivertsen Næss, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 145 S (2021–2022) om å stanse gruvedumping i sjø. Komiteen viser til klima- og miljøministerens svarbrev av 24. mars 2022 med merknader til de enkelte forslagene i representantforslaget.

Komiteen viser til at Klima- og miljødepartementet den 5. juni 2015 ga Nordic Mining ASA (nå Nordic Rutile AS) tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift i Engebøfjellet med etablering av sjødeponi i Førdefjorden. Etter klage ble tillatelsen opprettholdt av Kongen i statsråd 19. februar 2016. Sunnfjord kommune godkjente i februar 2022 byggetillatelse for infrastrukturgrunnarbeid ved rutil- og granatprosjektet på Engebø. Med byggetillatelsen, i tillegg til den allerede gitte rivningstillatelsen for eksisterende bygg og enighet med kommunale veimyndigheter, har Nordic Rutile AS det formelle på plass for å sette i gang byggearbeidene på Engebø. Selskapet har også fått driftstillatelse fra

Direktoratet for mineralutvinning, men i 2020 ble driftstillatelsen påklaget av blant andre Naturvernforbundet. Direktoratet opprettholdt sitt vedtak. Deretter gikk klagesaken videre til Nærings- og fiskeridepartementet, som i mai 2022 besluttet å opprettholde tildelingen av driftskonsesjon til Nordic Rutile AS. Samtidig skjerpet departementet miljøkravene i driftskonsesjonen og ber bransjen forberede seg på nye tiltak for en mer bærekraftig mineralnæring.

Komiteen viser videre til at Miljødirektoratet den 15. januar 2015 ga Nussir ASA tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift i forekomstene Nussir og Ulveryggen med etablering av sjødeponi i Repparfjorden. Vedtaket ble etter klagebehandling opprettholdt av Klima- og miljødepartementet den 19. desember 2016. I juli i fjor ga Hammerfest kommune gruvebedriften Nussir tillatelse til å starte anleggsarbeid for å gjøre klar til gruvedrift etter kobber. I mars 2022 opphevet Statsforvalteren i Troms og Finnmark tillatelsen, og kommunen må nå behandle saken en gang til.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vil peike på FN's naturpanel sin rapport frå 2019, som slår fast at 50 pst. av verda sine økosystem har blitt øydelagde dei siste 50 åra, og dei fem viktigaste grunnane til dette er alle menneskeskapte. Naturtapet skjer med andre ord i eit forrykande tempo, og det er difor heilt nødvendig å ta meir omsyn til natur både over og under vatn. Dette vert ytterlegare understreka i den siste rapporten frå FN's klimapanel, som seier at 30–50 pst. av jordas land-, vatn- og havområde bør bli verna for å motverke dei verste konsekvensane av klima- og naturkrisa.

Desse medlemene legg til grunn at både Førdefjorden og Repparfjorden er verna som nasjonale laksefjorðar, og at Førdefjorden har heile fire lakseførande vassdrag som munnar ut i fjorden. Førdefjorden er ein av dei reinaste fjordane vi har i landet, fordi han ikkje har vore utsett for historiske utslepp frå så mykje tungindustri som fleire andre fjorðar. Dette gjer fjorden ekstra verdfull som biotop. Sidan Nordic Mining fekk løyve til sjødeponi, har atlantisk anadrom laks kome på lista over utrydningstrua artar, og det gjer det enno meir nødvendig å stanse fjorddeponi i nasjonale laksefjorðar. På grunn av det rike livet i fjorden fremja Fiskeridirektoratet motsegn i saka allereie i 2010, fordi dei frykta vesentleg negativ effekt for kysttorsk, ål, pigghå og blålange og at ein mangla kunnskap om korleis deponiet ville påverke vandringsmønster og dermed bestandane som brukar fjorden. På Havforskningsinstituttet sine heimesider er det opplyst at

«... blålange har stått på den norske lista som trua (EN endangered) sidan 2006 og i 2009 vart det innført forbod mot direkte fiske og ein bifangst på 10% inn-

blanding av blålange. Det er ikkje kjent om dei norske fjordane har eigne bestander med lokale gyteområder. Til forskjell frå lange og brosme opptrer blålange spesielt konsentrert i gyteperioden.»

Om ål står det:

«Ål er en katadrom fisk, dvs. at den gyter i havet (Sargassohavet) men tilbringer vekstfasen i ferskvann,.....men tendensen til å oppholde seg i brakkvann og saltvann øker med breddegraden. I følge det internasjonale havforskningsrådet ICES er ålebestanden på et historisk og kritisk lavt nivå over hele utbredelsesområdet, og den negative utviklingen vedvarer. Rekrutteringen til bestanden har vist en betydelig nedgang de siste 25 årene. Dette indikerer at reproduksjonen er vesentlig svekket og at gytebestandene er kraftig redusert.»

Kysttorsk syner seg å ha lokale genetiske varianter:

«Dette innebærer at bestandsutviklingen i stor grad påvirkes av lokale forhold, og dette bør det tas hensyn til i forvaltningen av kysttorsken og ved utarbeiding av lokale og regionale planer for kystbruken.»

Desse medlemene vil peike på at det i Noreg har vore forska mykje på fiskeartar som er kommersielt utnytta i norske havområde, medan kartlegging av sjøbotn og livet i dei kystnære områda og fjordane, og korleis dette økosystemet fungerer, frå den minste organismen på botnen, opp gjennom vassøyla og mellom områda, ikkje er skikkeleg kartlagt og forstått. I dokumentet «Tilleggsundersøkelser i Førdefjorden» frå Miljødirektoratet datert 4. november 2014 vert det referert til at HI antek at torsken i Førdefjorden er ei eiga genetisk torskestamme, og det vert sterkt frårådd å øydelegge gyteområde i fjorden.

Desse medlemene legg til grunn det MD skriv i dokumentet frå 2014, at Førdefjorden er det første kjente gyteområdet for blålange som er kartlagt i norske fjorðar. Både torsk og langelarver vandrar opp frå djupet til grunnare vatn tidleg i oppvekststadiet, og desse artane, og mykje anna liv, er sårbare, særleg tidleg i livsstadia, og difor er det særleg viktig å unngå industriaktivitet nær og i gyteområde. Desse medlemene forstår ikkje korleis det er mogleg å tenkje at det er i tråd med norske ambisjonar for havforvaltning å gi løyve til eit enormt deponi i eit kjent gyteområde for utrydningstruga blålange og kysttorsk i sterk tilbakegang. Sjølv om det er anført at partiklane i vatnet ikkje vil spreie seg over heile fjorden, så er det slik at yngel og fisk sym over alt. Med det som no er kjend kunnskap om livet i Førdefjorden, meiner desse medlemene difor at det kan stillast spørsmål ved dei vurderingane som er gjorde for risikoen for økosystemet i fjorden.

Desse medlemene meiner det er på tide at Noreg, som eit av dei siste landa i verda som framleis tillet gruvedumping i sjø, innfører forbod mot sjødeponi av gruveavfall. Skal Noreg ha truverd som leiar og initiativt-

akar til høgpanelet for berekraftig havforvaltning, må det bli slutt på å tillate sjødeponi. Havpanelet sin hovudrapport med mål om sunne, produktive hav er ikkje foreinleg med å gi løyve til sjødeponi i eige land. No er det berre Papua ny Guinea og Tyrkia i tillegg til Noreg som godkjenner slik avfallshandtering, etter at Chile innførte forbod mot sjødeponi i 2021.

Desse medlemene legg til grunn at det er gitt løyve til å deponere heile 300–500 millionar tonn gruveavfall i Førdefjorden i den tida driftskonsesjonen varer. Det vil seie at kvart år kan ufattelege fire millionar tonn med avgangsmassar bli dumpa i den produktive fjorden. Då hjelper det lite for det biologiske mangfaldet og livet i fjorden at det vert rapportert etter alle krav, for resultatet er det same. I 2021 fekk selskapet som har søkt om sjødeponi, løyve til å sleppe ut stoffet SIBX, som er svært giftig for organismar som lever i vatn, og det er lite kunnskap om korleis dette stoffet vert brote ned etter at det er kome i fjorden.

Desse medlemene vil peike på at det ikkje er snakk om å stoppe sjølve gruve drifta, men sjødeponiet. I Førdefjorden er det utarbeidd alternative planar for mineralutvinning der ein unngår både sjødeponi, dagbrot og i tillegg har betre utnytting av restmassane. Dette er ny kunnskap som burde brukast til å vurdere bruk av sjødeponi på nytt.

Desse medlemene vil peike på at etter EU sitt vassdirektiv, som gjennom EØS-avtalen vert gjort til norsk rett, så er det ulovleg med sjødeponi av gruveavfall dersom det finst alternativ. Selskapet Arctic Mineral Resource har opplyst at det kan drifte mineralutvinnings i Engebøfjellet utan sjødeponi og dagbrot. Det betyr at det er mogleg å spare både landskapet og fjorden frå enorme inngrep, samtidig som minerala vert utvunne, om enn i eit lågare tempo og til en litt høgare pris. På denne bakgrunnen og med den risikoen det vil vere å deponere 6–10 millionar tonn over 50 år i Førdefjorden, meiner desse medlemene at staten bør vurdere løyva i denne saka på nytt.

Desse medlemene fremmer følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa trekke tilbake løyver til gruve drift med sjødeponi planlagt i Repparfjorden (Nussir ASA) og Førdefjorden (Nordic Mining AS).»

«Stortinget ber regjeringa om ikkje å stadfeste driftskonsesjonen gitt av Direktoratet for mineralforvaltning til Nordic Mining for utvinning i Engebøfjellet.»

«Stortinget ber regjeringa legge til grunn at det ikkje skal givast konsesjon til mineralutvinning i Engebøfjellet utan at det vert stilt krav om nullutslepp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av massar, krav om handtering av avfall utan eit ope landdeponi, og at det ikkje skal givast løyve til sjødeponi.»

«Stortinget ber regjeringa greie ut og kome tilbake til Stortinget med eit framlegg om ei deponiavgift for uutnytta overskottsmasse ved mineralutvinning.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at alle industrielle verdikjeder trenger mineraler, og at etterspørselen etter mineraler vil øke betydelig i årene fremover. Overgangen til fornybare energikilder vil kreve en rekke kritiske mineralressurser, til alt fra mobilteknologi til grønn transport og energitransformasjon. Europa utvinner omtrent 3 pst. av verdens mineraler og forbruker 20 pst. Norge er rikt på mineraler og har stort potensial for å redusere Europas sårbarhet i verdikjeder som innebærer mineraler, og samtidig skape arbeidsplasser og verdier nasjonalt. I tillegg til å bidra til det grønne skiftet har norsk mineralnæring kommet langt i elektrifisering av prosessene og nærmer seg dermed karbonnøytralitet i utvinning av mineraler. Disse medlemmer viser til at all gruve drift medfører inngrep i naturen gjennom utgraving av verdifulle mineraler og deponering av avgangsmasser som i hovedsak består av nedmalt stein, og at forurensningsmyndighetene har ansvar for å foreta en helhetlig vurdering av hvilke forurensninger som likevel bør tillates.

Disse medlemmer er enig med forslagsstillerne i at det er viktig med tilbakefylling og alternativ bruk av massene til andre formål for å redusere de miljømessige ulempene, og at det skal stilles krav om dette. Disse medlemmer viser til at det i sakene om etablering av sjødeponi i Repparfjorden og i Førdefjorden er stilt krav om at bedriftene skal redusere mengden avfall som deponeres, og kontinuerlig vurdere og undersøke mulighetene for tilbakefylling og alternativ bruk av massene. Disse medlemmer vil videre understreke at det er lagt et omfattende kunnskapsgrunnlag til grunn for vurderingene i de aktuelle sakene. Det har i de to aktuelle sakene vært vurdert om det er alternativer til sjødeponering av avgangsmasser, men ingen av alternativene ble etter en helhetlig vurdering ansett å være miljømessig bedre enn deponering i sjø. Disse medlemmer vil presisere at det er stilt strenge krav til overvåkning, og at driften skal bli nøye vurdert av Miljødirektoratet.

Disse medlemmer viser til at Miljødirektoratet har myndighet etter forurensningsloven til å omgjøre eller endre tillatelser på visse vilkår. Disse medlemmer merker seg at statsråden i sitt brev til komiteen mener det per nå ikke er grunnlag for å trekke tilbake tillatelsene gitt til Nordic Rutile AS og Nussir AS, slik det er foreslått i punkt 1 i representantforslaget. Disse medlemmer legger til grunn at Miljødirektoratet følger driften nøye, og at de vil justere vilkårene i tillatelsen dersom det er grunnlag for det.

Disse medlemmer mener det må være et mål på sikt at tilnærmet all masse fra mineralvirksomhet

gjennbrukes, men at det i dag ikke er realistisk å se for seg en mineralvirksomhet uten noe behov for deponi, og da er det viktig å velge den deponeringsløsningen som er det mest forsvarlige og miljøvennlige alternativet i hver enkelt sak. Dette avhenger av en konkret vurdering av blant annet bergart, driftsform, egenskaper ved massene, arealbeslag og hvilke avbøtende tiltak som kan gjennomføres. Det må foretas en grundig og faktabasert vurdering av hvilke konsekvenser virksomheten vil ha for miljøet og for annen næringsvirksomhet. Disse medlemmer viser til at det på generelt grunnlag er vanskelig å fastslå hvilken løsning som gir minst miljøulemp. Deponering på land kan eksempelvis ha utfordringer med avrenning av tungmetaller og partikkelspredning til luft. Det er derfor viktig at det foretas en konkret vurdering, og at miljømyndighetene ikke utelukkes fra å vurdere sjødeponi som en mulig løsning.

Disse medlemmer er opptatt av en god og forutsigbar næringspolitikk som sikrer verdiskaping, vekst og arbeidsplasser. Dette avhenger blant annet av at offentlig forvaltning foretar faglig baserte vurderinger i behandlingen av driftskonsesjonssaker, og at næringslivet har en forutsigbarhet i hvordan sakene behandles. Disse medlemmer merker seg at Nordic Rutile AS i juni 2020 fikk tildelt en driftskonsesjon som er påklaget og under behandling i Nærings- og fiskeridepartementet. Disse medlemmer mener det er viktig å følge ordinær forvaltningspraksis, og at det vil være uklokt av Stortinget å instruere regjeringen mens klagen er under behandling.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti noterer at EØS-avtalens overvåkningsorgan ESA i brev til Klima- og miljødepartementet den 8. oktober 2021 konkluderte med at Norges regelverk for gruvetillatelser ikke er i tråd med EUs mineralavfallsdirektiv, som har vært gjeldende i norsk lov siden 2012. ESA påpeker blant annet at gruveselskapene Nordic Mining og Nussir ikke leverte en avfallshåndteringsplan før de fikk innvilget utslippstillatelser i hhv. 2015 og 2016, og at slike planer heller ikke er utarbeidet som del av de påfølgende driftskonsesjonene. Per 4. mai 2022 er disse planene fortsatt ikke levert. Formålet med en avfallshåndteringsplan slik det er beskrevet i mineralavfallsdirektivet, er å forhindre eller redusere avfallsproduksjon allerede i designfasen av et gruveprosjekt (MWD § 5.2).

Disse medlemmer understreker at den norske prosessen med å først kreve en slik plan ved ibruktakelse av sjødeponiet er direkte motstridende til direktivets intensjon om å stimulere til økt ressursutnyttelse. Disse medlemmer viser til at ESA videre anfører i sin vurdering at den norske prosessen med en fragmentert og administrativ (i kontrast til lovbasert) behandling av

kravet om avfallshåndteringsplaner i forbindelse med Førdefjord- og Repparfjordprosjektene ikke er tilstrekkelig til å sikre oppfyllelse av mineralavfallsdirektivet § 5.2. Disse medlemmer påpeker at det i de to prosjektene derfor ikke har vært vurdert tiltak for avfallsminimering som en integrert del av planprosessen, slik mineralavfallsdirektivet krever.

Disse medlemmer mener det er viktig at norsk lovverk og tillatelser gitt i medhold av dette som minimum er i tråd med gjeldende EU-regelverk vi er bundet av, særlig på miljøområdet.

Disse medlemmer bemerker at Klima- og miljødepartementet har svart ESA at norske myndigheter vil endre norsk lovgivning på dette området, etter påpekningen om manglende samsvar. Dette innebærer at det er berettiget tvil om hvorvidt driftstillatelsene som er gitt, er gitt på lovlig grunnlag.

Disse medlemmer mener at denne situasjonen styrker det juridiske grunnlaget for en ny politisk vurdering for å omgjøre de gitte driftskonsesjonene. Dette gir grunnlag for helt nye politiske vedtak, og disse medlemmer mener regjeringen må gjøre dette.

Disse medlemmer registrerer at ESA også er i gang med en separat undersøkelse av i hvilken grad Norges tillatelser til sjødeponi er i tråd med vannrammedirektivet. Også denne prosessen kan medføre behov for endring av norsk regelverk, basert på avtaler som allerede er inngått. Disse medlemmer mener regjeringen må sikre at alle tillatelser gitt etter norsk lov også tilfredsstiller kravene stilt i EU-direktiver vi har antatt.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Jeløya-plattformen og Granavolden-plattformen, der regjeringen Solberg gikk inn for en utredning av konsekvensene av et forbud mot nye sjødeponi. Det ble også fastslått i regjeringsplattformene at det ikke skulle gis nye utslippstillatelser til sjødeponi for gruveavfall.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa trekke tilbake løyver til gruvedrift med sjødeponi planlagt i Repparfjorden (Nussir ASA) og Førdefjorden (Nordic Mining AS).

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa om å ikkje stadfeste driftskonsesjonen gitt av Direktoratet for mineralforvaltning til Nordic Mining for utvinning i Engebøfjellet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa legge til grunn at det ikkje skal givast konsesjon til mineralutvinning i Engebøfjellet utan at det vert stilt krav om nullutslepp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av massar, krav om handtering av avfall utan eit ope landdeponi, og at det ikkje skal givast løyve til sjødeponi.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa greie ut og kome tilbake til Stortinget med eit framlegg om ei deponiavgift for uutnytta overskottsmasse ved mineralutvinning.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:145 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad, Lars Haltbrekken, Alfred Jens Bjørlo, Ola Elvestuen, Sofie Marhaug og Une Bastholm om å stanse gravedumping i sjø – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 12. mai 2022

Marianne Sivertsen Næss

leder

Ole André Myhrvold

ordfører

Energi og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
22/1120-

Dato
24. mars 2022

Svar til Stortinget om representantforslag 145 S om å stanse gruvedumping i sjø

Jeg viser til brev av 18. mars 2022 fra Stortingets energi- og miljøkomite hvor det er bedt om klima- og miljøministerens vurdering av representantforslag 145 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad, Lars Haltbrekken, Alfred Jens Bjørlo, Ola Elvestuen, Sofie Marhaug og Une Bastholm om å stanse gruvedumping i sjø. Siden forslaget berører Nærings- og fiskeridepartementet har jeg konferert med næringsministeren angående den delen av forslaget som berører hans ansvarsområde.

Den 5. juni 2015 ga Klima- og miljødepartementet Nordic Mining ASA (nå Nordic Rutil AS) tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift i Engebøfjellet, med etablering av sjødeponi i Førdefjorden. Etter klage ble tillatelsen opprettholdt av Kongen i statsråd 19. februar 2016. Den 15. januar 2015 ga Miljødirektoratet Nussir ASA tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift i forekomstene Nussir og Ulveryggen, med etablering av sjødeponi i Repparfjorden. Vedtaket ble etter klagebehandling opprettholdt av Klima- og miljødepartementet den 19. desember 2016.

Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som er lagt til grunn for vedtakene i begge sakene. Miljøvirkningene er grundig utredet og vurdert før vedtak ble fattet, både i konsekvensutredninger og tilleggsutredninger. Alternative deponiløsninger ble også vurdert før vedtak ble fattet. I tillatelsene er det stilt strenge krav til utslipp, miljøovervåkning, utslippskontroll og rapportering. For eksempel er det stilt krav om maksimal tillatt spredning av partikler ved grensen av deponiområdet, samt krav om overvåkning og at bedriften må treffe tiltak dersom grensene overskrides. Videre skal bedriften kontinuerlig arbeide med å redusere mengden avfall som må deponeres, og det stilles krav om å vurdere og undersøke muligheten for tilbakefylling og alternativ bruk av avgangsmassene.

På bakgrunn av dette mener jeg det ikke er grunnlag for å trekke tilbake tillatelsene gitt til Nordic Rutile AS og Nussir ASA, slik det er foreslått i punkt 1 i representantforslaget. Jeg vil også påpeke at flere omgjøringsbegjæringer har vært vurdert siden tillatelsene ble gitt, uten at det ble vurdert å være grunnlag for omgjøring. Det er generelt en høy terskel for å trekke tilbake tillatelser. Bedriftene må kunne regne med at tillatelsen skal gjelde over tid og innrette driften sin deretter. Miljødirektoratet har myndighet etter forurensningsloven til å omgjøre eller endre tillatelser på visse vilkår - for eksempel dersom ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad. I tillegg er det forutsatt i tillatelsene at dersom den ikke er tatt i bruk innen fire år, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Miljødirektoratet kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen. Miljødirektoratet følger driften nøye og vil justere vilkårene i tillatelsen dersom det er grunnlag for det.

Til representantforslagets punkt 3 vil jeg påpeke at enhver forurensning isolert sett er uønsket og forbudt etter forurensningsloven. Forurensningsmyndighetene har gjennom forurensningsloven fått oppgaven å vurdere hvilke forurensninger som etter en helhetlig vurdering likevel bør tillates. For å lykkes med det grønne skiftet er det behov for mineralske stoffer. Gruvedrift medfører miljøvirkninger i form av store inngrep i naturen gjennom utgraving av verdifulle mineraler og deponering av avgangsmasser som i hovedsak består av nedmalt stein. Selv om det i tillatelser etter forurensningsloven stilles vilkår om å vurdere alternativ bruk, gjenvinning eller tilbakeføring av avgangsmassene, er det begrensede muligheter for løsninger som reduserer avgangsmassene vesentlig på grunn av driftsmessige forhold, volum og kostnader. I overskuelig fremtid er det derfor ikke realistisk å se for seg mineralvirksomhet uten behov for deponi.

Både landdeponi og sjødeponi medfører betydelige miljøvirkninger. Hvilken deponiløsning som bør velges, må vurderes konkret i hver enkelt sak, og avhenger blant annet av mineralforekomstens lokalisering, egenskapene ved det aktuelle deponiområdet, fysisk og kjemisk sammensetning av avgangen, driftsforhold og miljøkonsekvenser. Ved å utelukke sjødeponi som en mulig løsning vil miljømyndighetene ikke kunne tillate den løsningen som i det enkelte tilfelle gir minst negativ miljøeffekt på kort og lang sikt.

Jeg mener det er viktig at også fremtidens deponiløsninger, som en del av en bærekraftig mineralnæring, gis strenge rammer gjennom regelverk og tillatelser og at den nødvendige fleksibilitet mellom land- og sjødeponi opprettholdes.

Når det gjelder punkt 2 i representantforslaget fikk Nordic Rutile AS i juni 2020 tildelt driftskonsesjon etter mineralloven fra Direktoratet for mineralforvaltning. Vedtaket er påklaget og er nå til behandling i Nærings- og fiskeridepartementet. Siden klagen er under behandling, kan ikke næringsministeren gå nærmere inn på saken.

Med hilsen

Espen Barth Eide

